

Universitätsbibliothek Paderborn

**Sermones de Sa[n]ctis Hyemales, Estiuales, De
festiuitatibus Jesu christi, Beate virginis et alior[um]
Sanctor[um] ... Venera[n]di patris, fratris Nicolai deniise
Ordinis Minor[um] de obseruantia ...**

Denisse, Nicolas

[Augsburg], 1510

VD16 N 1513

V[i]gilate itaq[ue].

urn:nbn:de:hbz:466:1-30625

Sermones communes

etatu de morte. Propterea bñ horraf paul⁹
ad Gal. vj. dicens. Dum tēpus habemus
opemur bonū. Et dñs in verbis ppositis.
Videte. i. puidete vobis diligenter: vigila
te in bonis operib; et orate. Nescitis enim
quā tēps sit. tēps in quā miserabil' pūctōis.

Secundo illud est tēpus rigoroſe et
terribil' examinatiois. Tūc em̄ dī
vnicuiq; illd Lu. xvj. Redde rati
one villicatiois tue. tam em̄ nō poteris vil
licare. Er̄ aut̄ tūc rō reddēda generalit'
et generalis examinatio fiet de tribus.

Primo de donis concessis
Secūdo de malis commissis
Tertio de bonis omiſſis

Vide in tractatu de iudicio sexta cōsidera
tione p̄cipali. Bene ergo horraf nos sal
uator dicens. Videte q; de oib; rōez estis
reddituri. Vigilate p̄ pparatōe reddēde
ratiois. et orate p̄ impetrāda gratia iudicis
Nescitis em̄ quādo tēpus sit. i. quādo vene
rit tēpus illud in quo necessario vos opor
tebit rationē reddere coram summo iudice

Et ad hoc p̄ponit nobis dñs exemplum.
Sicut homo qui p̄gre p̄fectus reliq; do
mum suā. et dedit seruis suis potestātē cu
iusq; opis et sanctori p̄cepit vt vigilet. Be
da. Homo qui p̄gre p̄fect' reliq; domū
christus est. qui ad patē post resurrectōem
victor ascendens ecclesīā corporaliter reli
quit: quam tamē nunq; diuine p̄sentie p̄e
sidio deseruit. Grego. in homel. Dedit au
tem seruis suis potestātē cuiusq; opis: q; si
delib; suis concessā spūssancti gratia facul
tatē tribuit bonis operibus seruiēdi. San
ctori autē. ecclesie rectori p̄cepit vt vigilet
Nec solū rectores ecclesie sed et om̄es vigi
lare p̄cipimur ianuās cordiū custodientes:

ne antiq; hostis mala suggestio subitret:
ne dñs nos dormientes inuepat. Unde ex
hac similitudine concludens sic dicit. Vigila
te ergo nescitis em̄ quādo domin' dom'
veniat: sero an gallicantu an mane. i. prima
vel secunda vel tertia parte noctis. id est vi
te huius p̄sentis que comparat nocti res
pectu vite beatorum. Et sequitur. Ne cū
venit repente inueniat vos dormientes. et
subdit. Quod ar̄ vobis dico: oib; dico vi
gilare. Pensate charissimi quia non sine cā
rotiens reperit illud verbū vigilare. vt vici
nobis ostendat maximā nobis imminere

necessitatē vigilandi in operib; bonis. Au
gustin' ad Helitiū. Vigilate debet om̄is
christianus ne imparatū cum inueniat do
min' aduentus. Imparatū autē cum inue
niet dies ille quem imparatū irruentet vite
huius vltimus dies. Hec ille.

Tertio illud est tempus damno
se et horribilis sententiatōis. Et
hoc quo ad reprobos. contra q̄s
ferenda est sententia damnationis q̄ horri
bilis est valde p̄cipue p̄ter tria

Primo p̄ter firmitatem irreuocabilē
Secundo p̄ter veritatē interminabilē
Tertio p̄ter seueritatē irreme
diabilem.

Primo propter firmitatē
irreuocabilē. quia ab ea nullus pote
rit appellare cū sit a supremo iudice: cuius
sententia immutabilis est. Galacie. iij.
Ego dñs et non mutor

Secūdo propter veritatē
interminabilē. q; p̄ illā sententiā mittentur
reprobi in ignem eternum. Datto ci. xij.
Ite maledicti in ignem eternū et c.

Tertio propter seueritatē
irremediabilem. quia sic punient sine q̄
cūq; relaxatōe penē sibi taxate. Sap. xij.
Impijs visq; in nouissimū sine misericordi
dia ira sup̄uenit. Hec ergo q̄d dicit p̄cōe eius
deo facere potestis atēte cōsiderate. Et vi
dete: vigilare et orate. Nescitis em̄ quā tem
pus sit. Vigilate inquam ne dñs inueniat
vos dormientes sed in bonis opib; vigilēs
et strenuos. et ad coronā quā vigilantibus
p̄misit vos p̄ducere dignet. Amen.

Sermones sup̄ aliq; euangelia de comu
ni virginū. Primo sup̄ illd. Sile est regnū
celoz de cē virginib;.

Vigilate ita
q; nescitis diē neq; horam
Dat. xxv. Quāta diligētia
iudice debemus expectare do
min' aduētū cū nesciam' diē neq; horam.
Greg. Quia post petā deus penitentiā sus
cipit si sciret quisq; de p̄sentī seculo quō
tempore exiturus sit aliud tēpus volupta
tibus atq; aliud p̄nie aptare possit. Sed

de virgibus Jo. CCLXXXVII

q̄ penitentiā veniā spondet peccati dñe crasti
nū nō p̄mittit. Sp̄ q̄ extremū diē dñm̄ me
tuere quē nūq̄ possum? p̄videre. Illa ho
ra hñi erit? ē sp̄ ih̄uēda. ista n̄i redēptoris
admonitio an̄ mētis oculos sp̄ est ponēda.
q̄ ait: Vigilate itaq̄ qz nescis diē neq̄ ho
ra. Hec Gre. Ad h̄ aut̄ rēdit tota h̄? euan
gelij p̄bōla vt ad fusa oculos cordis apl̄a
mala fugiam? z bona opemur: s̄ cū oi dñi
gētia ad dñi aduētū nos p̄pem? In hac
p̄bōla euāgelica triplex nob̄ p̄ponit cō
sideratio ad hoc inductiua.

Prima ē consideratio obfuaide dispositōis.
Secūda est consideratio formidāde manife
statiōis. Tercia est consideratio expe
ctande retributionis.

Prima est rē. s̄. q̄tū ad conditōi
nē meritōiā. Et hec consideratio
nobis norat cū dñi. Sicut est regnū
celoz. i. p̄ns ecclia militans. in q̄. s̄. sūt mali
cū bonis. Et reprobi cū electis: decē p̄gibz.
z c. Desiḡt aut̄ nob̄ i euāgelio triplex cōdi
tio necēria ad statū meritōiē dispositōis
req̄site ad intrādū celestes nuptias cō sp̄o

Prima est puritas cōntinen
tialis rēpressionis.

Secūda ē claritas sp̄ialis op̄ationis

Tercia est sinceritas cordial̄ intentōis.

Prima est rē. Hec desiḡt p̄ p̄gūm̄ q̄ hic
accipit p̄ p̄tinetia a prauis p̄cupiscētijs.
Gal. v. Qui ch̄i sūt carnē suā crucifixerūt
cū vicijs z p̄cupiscētijs. Vel pot̄ etiā p̄ p̄gū
tate intelligi integritas fidei q̄ necēario ē
req̄sit ad meritū: qz vt dñi Heb. xj. Sine fi
de impossibile ē placere deo. De q̄ virgita
te dicit apl̄s. ij. Cor. x. Respondi vos vni
viro p̄ginē castā exhibere ch̄io. Hec ei de
sponsatio fit p̄ fidem. Dicit. ij. Sp̄sabo

Secūda est claritas op̄a
tionis q̄ siḡt p̄ lāpadē. Aug. de v̄bis dñi.
Lāpades q̄ manibz gestant opa sūt. Dicitū
est em̄. Luceant opa v̄ra coram hominibz.

Tercia est sinceritas intentionis: vt v̄c
h̄mōi opa fiant p̄t̄ gl̄iam dei nō p̄t̄ glo
riā hominū. i. Cor. x. Dia in gl̄iam dei fa
cite. Et hoc signatur p̄ oleū. Qñ lz oēs de
cem virgines lāpades habeant: nō tñ oēs
habent oleū secū. Aug. Qui nō p̄p̄tea gau
det qz deo intr̄isee? placet h̄i habz oleū secū
gaud̄iū tñm̄ nō habent dū continent v̄l
vunt nisi in laudibz hoim. Prudentes aut̄

acceptē oleū cū lāpadibz: et leticiā bonoz
opez. i. v̄s suis. i. i corde atqz scia posuerūt.
sicut apl̄s monet: Probet aut̄ seipm̄ h̄o. et
tūc in seip̄o gl̄iam habebit z nō in altero.
Consequēter autē in textu euāgelico ponit
vna generalis p̄ditio siue cōclusiōiā bono
rum q̄ maloꝝ. Cui? consideratio nos idu
cere debet ad bona opa faciēda p̄t̄ deuz.
qz v̄c op̄z nos omnes mori. Qñ dicit
xtus. Hora aut̄ faciēte sponso. i. ch̄io dis
ferente iudicē: donec v̄c impleat nūer?
electoz: dormitauerūt oēs et dormierunt.
Aug. s̄. de v̄bis dñi. Ex v̄trogz eni genere
hominū moriunt h̄ interuallo tēpis donec
sub aduētū dñi fiat resurrectio mortuoz.
Gre. Dormire etenim mori est. Ante somnū
p̄o dormire est: an̄ mori ē a salute lāgue
scere.

Secūda est cōsideratio formidā
de manifestatiōis. qz v̄c omnia
tandē manifestabunt i iudicē. Vel
Et tūc videbit̄ qua intentōe quisqz op̄at?
sit. Et hec consideratio norat cū dicit. Hec
diā antē nocte clamor fact? est rē. Vbi no
tandē sunt tres sp̄ales cōsideratiōes.

Prima ē consideratio terribilis vocatiōis.

Secūda ē consideratio ip̄osib̄l̄ euasiōis.

Tercia est miserabilis recognitionis.

Prima est rē. qz v̄c oēs terribil̄ clamo
re vocabunt ad iudiciū. Ideo dñi. Hec diā
aut̄ nocte clamor fact? est rē. Aug. de verb
dñi. Hec diā nocte. i. nullo sciēte aut sperā
te. Unde z p̄m̄ q̄s̄idā h̄ fiet ad litterā mes
diā nocte. Sed nō illa sicut dies illum
nabitur. Ideo aliqui dicūt dies. Q̄ quan
tus ille clamor: quia nō erit animi. Ita alte i
celo. nec ita p̄funde in inferno: nec corpus
in sepulcro quin audiat hunc clamorē z cō

Secunda est cōsiderati
ōis ip̄osib̄l̄ euasiōis. que norat cū di
citur. Ecce i. dñsus venit. i. iudex cui null?
potest resistere. exite obuiā ei. s̄. necēario z
sine dilatione. ij. Corin. v. Omnes nos op̄
ret manifestari ante tribunal ch̄isti.

Tercia est consideratio miserabil̄ recog
nitionis. qz tunc reprobi cognoscēt futu
ritem suā: sed tarde. Unde dicit. Tunc sur
reperunt omnes virgines ille z aprauerūt
lampades suas. id ē vt dicit Aug? ratiōes
reddēdas op̄erū suoz. Iste etiā ornat? vel
ap̄ratiō nō est aliud q̄ recursus ad mentes

Sermones communes

cogitando de iusticia operum suorum. Et hoc est commune fatuis et prudentibus. Sed fatue dicitur sapientibus. Date nobis de deo vobis: quia lampades vestre extinguuntur. Orige. Lampades fatuarum virginum extinguuntur: quia opera que clara hominibus foris apparent in aduentu iudicis intus obscurant. Quid autem quod fatue a prudentibus oleum perierit? Si in aduentu iudicis cum se intus vacuas inuenerint: testimonium foris querunt. Quia nos quasi sine opere perelli conspiciunt. Dicite testimonium de vestris operibus que vidistis. Hec ille. Secus. Ruderunt prudentes dicentes. Ne forte homo sufficit nobis et vobis. Hec rursus negatiua sicut quod nullus tunc ad alium quantum tuncque iustum poterit per auxilio habendo recurrere. nec alius quod tuncque iustus poterit alium iuuare. sed vix sibi soli. Sic sua iusticia. Aug. Quisquis per se rationem reddet: nec alieno testimonio vnusquisque adiuuabitur apud deum ut ei testimonium prohibeat conscientia sua. Sequitur. Ire potius ad vendentes et emite vobis. q. d. Considerate quod valuit vobis per humana laude bona operari. Aug. de spiritibus domini. Videatis nunc quod vos adiuuaret quod vobis laudes vendere consueuerit. Sequitur. Dum autem iterum emere. Topice loquitur. Id est si adhuc viuere et inuenire iterum emere. In quo implicat quod remanet affectus et habet vanitatem preteritam. Item Aug. dum meliarent se in ea que foris sunt: et solita gaudia redirent: venit sponsus. i. iudex. Quoniam tunc desolatio miseris et fatuis quam sic cognoscet fatuitatem suam preteritam et vanitatem. cuius adhuc affectum retinebunt.

Tertia est consideratio expectande retributionis: que notat ibi. venit sponsus: et qui parate erant etc. Ubi notande sunt tres speciales hierarchies.

Prima est consideratio honorabilis receptionis.

Secunda est consideratio confusibilis electionis.

Tertia est notabilis exhortationis.

Prima est etc. que notat cum dicit. Et qui parate erant intraverunt cum eo ad nuptias. scilicet ad celestium regni gloriam. Apo. ca. xix. Vbi quod ad cenam nuptiarum agni vocati sunt. Secunda est consideratio

confusibilis electionis qua foris efficientes reprobis. Et hoc notat cum dicit. Et clausa est ianua. Ianua iqua triplex. scilicet misericordie ad indulgendum que modo omnibus aperit. gratie ad merendum. que modo omnibus offert. glorie ad intrandum: que modo omnibus penitentibus reterat. Aug. de spiritibus domini. Post iudicium non potest esse preteritum aut meritum locum. Hec. Si scire quis posset palato cordis quod ad mirationis habet quod dicit. si omnis venit quod dulcedinis: et qui parate erant intraverunt cum eo ad nuptias. Sed quod amaritudinis: et clausa est ianua. Tunc regni ianua lugentibus clauditur quod modo stultie penitentibus aperit. quia nequaquam tunc venia inuenit quod modo tempus venie apertum patitur. Ibi a domino non potest mereri quod petit: quod si non vult audire quod iustus sit. Hec Grego. Nouissime quis per nimis tardam et infructuosam penitentiam veniunt et reliqua virgines dicitur. Dne dne aperis nobis. Hiero. Egregia in domino appellatio per seculo iudicium fidei est. Sed quod potest vocare care que operibus neges. Porandum autem quod in humanis spiritibus hec agunt sed conscientie sibi loquuntur. Et sicut dicit Aug. Digna eius severitas post iudicium: cuius ante iudicium ineffabilis misericordia pregarata est. Ideo respondens ait. Ante dico vobis: nescio vocem: notitia. Ego probatiua. Aug. de spiritibus domini. Non dicitur est quod emerit oleum: ideo intelligit gaudere se: nisi remanente de alienis gaudibus gaudio: in angustiis et magnis afflictionibus redire ad imploratorem dei. sed non habet sapientiam dei ut intrent in gaudium eius quod non coram deo sed ut placeret hominibus conati sunt aliquid fieri eius. et quod ignorat. Ignorabitis. Et si virgines sint vel corporis puritate: vel vere fidei confessione: et tamen quod oleum non habent ignorant a sponso.

Tertia est consideratio notabilis exhortationis: cuius dicitur. Vigilate itaque: quia vos ad mortem et iudicium sollicite preparate: quia nescitis diem neque horam mortis vestri iudicij. Hierony. Et hoc quod infertur. Vigilate itaque quia nescitis diem neque horam: intelligitur vniuersa que dicta sunt esse similia. Et quia ignorant iudicij diem sollicite nobis lumen bonorum operum preparant. Aug. de verbis domini. Non solum autem illius futuri

De virgibus Fo. CCLXXXVIII

repositis quo venturus est spūs: sed sine q̄
q̄ dormitionis die & hora nescit ad quam
q̄s parat? ē etiā parat? inuenit cum il
la vor sonuerit qua omnes euigilaturi su
mus. Sicut ergo dicit Chrysostomus. Reuocem?
ad memoriā exemplū q̄ de virginibz refer
tur que exclusē sunt a thalamo sponsi pro
pter olei defectū. Ponam? nosmetipsos in
illis que excludunt: & inde q̄s uoloz: q̄ pe
na sit si cogitem? posse nos eadē parti cum
negligim?. Est ne aliq̄s ita lapideus qui h̄
exemplo nō moueat & timeat ne similia in
currat. Hec ille. Vigilemus igit & ornē
lampades n̄as: oleū id ē spirituale gaudi
um habētes in p̄scentis n̄s: ut debite p̄
parati intrare possim? cū sponso d̄no ad
nuptias celoz immortalis. Amen

Sermo sup euangelio. Sile est reg.
celoz thesauro. Dat. xiiij.

Simile est reg
nū celoz thesauro. homi nes
gociatori: et sagene misse i ma
re. Dat. xiiij. Be. in home. Celoz regnū
idcirco terrenis rebus. Ut dicitur ut ex his q̄
anim? nouit surgat ad incognita que non
nouit: ut p̄ hoc q̄ scit notū diligere: discat
& ignotū amare. Hec ille. Tres autē pa
bolas in hoc euāg. ponit d̄ns q̄bus siḡt re
gnū celoz. i. statū ecclesie militantis: & aie
deuote in qua regnat de? rebus q̄busdam
terrenis.

Prima est parabola desideratiue affectōis

Secūda est inflāmatiue dilectōis

Tertia est exhortatiue p̄auentionis

Prima est parabola desideratiue
affectōis: cū dicitur Simile ē re
gnū celoz thesauro abscondito in
agro. Scom Be. Thesaur? iste abscondi
tus est celeste desiderū. Vere thesaur? ma
ximus desiderū regni celestis in corde de
uoto absconditū. p̄pter q̄d habendū & con
suandū cōtēnenda sunt oia t̄palia: que ad
modū cōtempserūt virginē sacre. Cir
ca hunc autē thesaurū noranda est triplex
consideratio.

Prima est consideratio inuentionis

Secūda est consideratio absconsonis

Tertia est p̄sideratio app̄ciationis

Prima est consideratio

inuentionis. Scom Be. in home. ager
ille in quo inuenitur h̄mōi thesaurus i d̄
sciplina studij celestis. Unde nō inuenit i
luxuriosis & suauiter uiuentibz. Job. xviiij
Non inuenit in terra suauiter uiuentium.
Ideo virginē sacre uirginitatē deo con
secrātes omnes carnis delicias abdicarūt:
ut hunc thesaurū inuenirent. Tūc enī vere
desiderant celestia cum abdicant perfecte
carnalia.

Secūda ē cōsideratio abs

consonis: quia ut dicit Be. ego. Hūc thes
aurū cū inuenit hō abscondit. sed ut fuer.
quia studiū celestis desiderij a malignis sp̄
ritibus custodire nō sufficit qui h̄ ab hūa
nis laudibus nō abscondit. In p̄sentē enī
uita quasi in uia sumus qua ad patriā p̄gi
mus. Maligni autē spūs iter nostrū qua
si quidam latrūculi obsidēt. Dep̄d̄ri q̄ de
siderant q̄ thesaurū publice in uia portant.
Hoc autē dico nō ut p̄xiimi n̄ri opa n̄ra nō
uideant sed ut p̄ hoc q̄d agimus laudes ex
terius nō queram?. Hec ille. Iste igit the
saurus nō abscondit neq̄ seruat i uanigli
osis sed in humilibz.

Tertia est cōsideratio ap

preciationis. qz omnibz terrenis p̄ponit de
bet. quod nō faciūt auari sed paup̄raris a
matores. Ideo dicit. p̄re gaudio illius ra
dit. pedibz mētis sp̄m affectādo: et uēdit
uniuersa que habet t̄palia & terre a p̄sus
cōtempnēdo: et emit agrū illū tota ter di
scipline celestis studij inhiando. Be. e. Agz
p̄fecto uenditis omnibz compat. q̄ uolu
pratiō carnis renūciāns: cūcta sua terrena
desideria p̄ discipline celestis custodia cal
cat. ut nihil iam q̄d caro blandif libeat. ni
hil quod carnale uitam trucidat: spūs q̄
horreat. Hec ille. Sic itaq̄ fecerunt sa
cre uirginē &c.

Secūda est pabola inflāmatiue di
lectōis q̄ sequit ad desiderū su
p̄dictū. Cū dicit d̄ns. Frerū si
ēre. ce. ho. neg. zc. i. t̄le ē negociū q̄d sit i ce
lestia militāti ut i aia deuota. sic negociū